

med rigelig Granskov, hvorimod Koitasbjergene (Faarefjældene) Nord derfor er ganske øde og træløse, til det Sted, hvor Korafloeden løber ud af Bjærgene i de store Kirgiserstepper omkring de talrige Bifloder til Karatal, der udmunder i Balkashsøen (Kora, Biflod til Karatal). Medens Prof. Saposchnikow fra Poststationen lidt Vest herfor kørte i Tarantas ad Postvejen til Kopal, førte Forf. Ekspd. igennem Løssstepperne ved Foden af Koranyn-tau til samme By. Kopal er, som alle andre russiske Smaabyer her, vandet ved kunstig Vanding, og Byens lave Blokhuse grupperer sig om det offentlige Parkanlæg og Kirken; den havde i 1897 2842 Indb. Fra Kopal foretoges en to Dages Tur op i Koraflodens Dal til 3657 Meters Højde i Tshashakæden, Syd for Koranyn-tau. Fra Kopal fører Vejen over et øde, skovløst Pas (2656 Meter) til den idylliske Koradal, hvor Kirgiserne nomadisere paa frodige Græsgange imellem Skove af Fyr, og hvor den rivende Flod snor sig i utallige Bugter imellem stejle Granitvægge, paa hvilke Gletscherskuringer tydelig spores; over Floden fører flere primitive, kirgisiske Broer. Et Medlem af Ekspd. maatte paa Grund af Føber fra Oasen Dshar- kent efterlades i Kopal.

Den 22. August fortsattes Rejsen ad Ruten Nord om Ala-tau til Byen Lepsinsk. Vejen gaar her over en c. 30 Km. bred, øde, støvet Løsslette til Floden Aksu og dens talrige Bifloder, hvis Dalsider i Hovedsagen bestaar af Granit, og er skovklædte (*Picea Schrenckiana*) til c. 2500 Meters Højde. Aksus Kildedistrikt og Kildesø i 3240 Meters Højde besøgte; den er malerisk omgivet af Gletscher og evig Sne, og Bjærgmassen er i Hovedsagen Granit; dog er Gletscherne af ringe Udstrækning her i de nordlige Dele af Ala-tau. Efter Overgangen over Aksu passeredes Højsletten imellem Aksukæden og Dshildykaragaikæden, hvor Højden stiger meget jævnt fra 1900 Meter i den vestlige Del til 2455 Meter paa c. 45° 12' n. Br. 80° østl. Lgd.-Grw. De vestlige Dele af disse Sletter er temmelig jævne og gennemfurede af Flødløb, medens de østlige Dele er hølgeformede og bakkede. Langs „Lille Baskanflodens“ skovbevoksede Dal over Granithøjsletterne Kok-dshata (24—2500 Meter), Syd for Lepsinsk, med deres i et Virvar imellem hverandre kastede Granitblokke, hvorimellem Fyrren gror, naaedes Lepsinsk ad Lepsaflodens Dal den 27. August. Ekspd. var nu endt og Hjemrejsen foregik til Evropa over Vestsibirien.

Forf., der rejste i Egenskab af Geolog, har taget særligt Hensyn til dette Fag, og naar man ved, hvad

det vil sige at gennemrejse et saa udstrakt Bjærgteræn i en saa kort Tid, maa man beundre ham for, at han har faaet saa meget ud af Rejsen, som han har. Hver Dag at sidde i Sadlen sine c. 6 Mil op og ned ad Passer i det uendelige, hver Dag Opstilling og Nedtagning af Lejren og det dermed følgende uundgaaelige Vrevleri med de indfødte Folk er i Længden umaadelig opslidende. For Geografiens Vedkommende kunde man vel navnlig have ønsket Oplysninger en detail om de klimatiske Forhold, da disse i Forbindelse med Bjærgarternes Beskaffenhed væsentlig har givet Centralasiens Bjærges deres nuværende, karakteristiske Udseende; men hertil har Tiden været for kort, og Værket er ogsaa uden disse et særdeles nyttigt Bidrag til vor Kendskab om Tiën-shan. Man maa ønske, at Forf. atter maa finde Lejlighed til længere Ophold i disse Egne.

Olufsen.

Dr. C. H. Stratz: Naturgeschichte des Menschen. Grundriss der somatischen Anthropologie, Stuttgart 1904, Enke.

En systematisk Fremstilling af Menneskets og Menneskeracernes Naturhistorie synes at være en vanskelig Opgave. Der har i ethvert Tilfælde ikke hidtil foreligget nogen saadan, som kan betegnes som fuldt tilfredsstillende, og det sidste, her foreliggende Forsøg i denne Retning lider ligeledes af saa væsentlige Mangler, at Opgaven fremdeles henstaar uløst. Bogen er særdeles smukt udstyret, med talrige fortrinlige Illustrationer og indeholder mange gode Ting, men i sin Helhed er den mislykket, fordi den ikke hviler paa nogen sikker Opfattelse af Mennesket som naturvidenskabeligt Objekt, og dette gælder da navnlig om dens sidste Halvdel, der behandler den egentlige Raceantropologi fra et artistisk-æstetiserende Synspunkt paa en Maade, som ikke er egnet til at bibringe Læseren nogen Forstaaelse af, hvad man i Øjeblikket ved og ikke ved om Menneskeracernes Naturhistorie.

Forfatterens Metode er den, at han udvælger, hvad han efter sit personlige Skøn anser for typiske Individier, og beskriver dem med Benyttelse af skematiske Figurer, som dem man i lange Tider har anvendt i Kunstens Tjeneste, en Metode, der kan have sin Betydning ved Tegneundervisning, men som savner al videnskabelig Berettigelse, fordi saadanne typiske Individier, hvor smukt og harmonisk byggede de end er, ikke svarer til den virkelige Racetype. Og hertil kommer endvidere, at Forfatterens Kendskab til den moderne Antropologis Opfattelse af de forskellige Menneskeracer er saa mangelfuld, at han endog taler om

den evropæiske Idealfigur, som om Europas Befolkning var ensartet og ikke sammensat af en hel Række forskellige Elementer. Ganske vist er Forfatterens systematiske Opstilling af Racerne saa hypermoderne, at det er vanskeligt at se, hvad den egentlig hviler paa, men før man forsøger paa at konstruere Racernes Stamtræ, skulde man dog gerne kende dem, og det, der fortælles om dem i denne Bog, er saare lidt og saare usikkert. Naar det saaledes hedder om Australerne, at de danner en afsluttet Race, der er den ældste paa Jorden, saa er dette urigtigt, idet der i Australien lever i det mindste to vel karakteriserede Racer, en høj, glathaaret og forholdsvis lys, og en lav, krushaaret og sort Race, som begge er mere eller mindre stærkt blandede med før eller senere indvandrede Elementer fra de omliggende Øer og fra Sydindien, og om hvis Alder man absolut intet ved. Naar Eskimoerne betegnes som Urmongoler, er det urigtigt, idet man med langt større Ret kan kalde Mongolerne Ureskimoer,

hvis man overhovedet vil tillægge det mongoloide Element i den eskimoiske Type nogen Betydning ved Siden af det langt overvejende amerikanske Element. Disse Anker er ikke Smaafejl af den Art, der aldrig kan undgaas helt; det er Udslag af et helt igennem skævt Syn paa Raceforholdene, som paa den ene Side skyldes mangelfuld Kendskab til Emnet, paa den anden Side Forfatterens ejendommelige Opfattelse af Mennesket, som skabt efter æstetiske Principer. Forfatteren har tidligere udgivet en hel Række Bøger om kvindelig Skønhed og lignende interessante Materier, som har opnaaet en usædvanlig Udbredelse, og i hvilke han har udviklet denne Opfattelse paa en Maade, som har skaffet ham et stort og taknemligt Publikum. I saadanne Bøger kan man selvfølgelig tumle med Teorier og Hypoteser efter Forgodtbefindende, men til videnskabelig Behandling af Emner, som det her foreliggende, stiller man nu en Gang større Fordringer.

Søren Hansen.

Ny Literatur.

Abhandlungen der k. k. Geogr. Gesellschaft, Wien, V. Band 1903—1904. Nr. 2 Arthur Gavazzi: Die Seen des Karstes, med 7 Tavler, 15 Kort og Skitser i Teksten. Kvart, 136 Sider.

Beretning til Landbrugsministeriet fra den danske biologiske Station XII 1902—03, ved C. G. Joh. Petersen, Dr. phil. Kvart, 36 S. med Tabel, Tavler og Kort, København 1904.

Callegari G. V.: Pitea di Massilia. Estratto dalla Rivista di Storia Antica. Anno VII 4; VIII 2; IX 2. Feltre 1904. Oktav, 87 Sider.

Department of the Interior. United States geological Survey, Washington. A reconnaissance in northern Alaska by Frank Charles Schrader, with notes by W. J. Peters. Kvart, 139 S. med Illustr., Planer og Kort. 1904.

Catalogue and Index of the Publications of the Hayden, King, Powell and Wheeler Surveys, by L. F. Schmeckebier. Oktav, 208 S. 1904.

The tin deposits of the York region, Alaska by Arthur J. Collier. Oktav, 61 Sider, med Illustr. og Kort. 1904.

Water Resources of the Salinas valley, California, by Homer Hamlin. Oktav, 91 Sider, med talrige Illustr. og Kort. 1904.

Geology and Water Resources of part of the lower James River valley, South Dakota, by J. E. Tood and C. M. Hall. Oktav, 47 Sider, med Illustr. og Kort. 1904.

The passaic flood of 1903 by Marshall Ora Leighton. Oktav, 45 Sider, med Illustr. og Kort. 1903.

The coal Resources of the Yukon, Alaska, by Arthur J. Collier. Oktav, 71 Sider, med Illustr. og Kort. 1903.

Egypt Nr. 2 1904. Despatch from His Majestys Agent and Consul general at Cairo; inclosing a report by Sir William Garstin. Basin of the upper Nile. Folio. 243 Sider, med talrige Illustr. og Kort. London.

Geological Survey of Canada: Catalogue of canadian birds. Part III. by John Macoun. Oktav, 733 Sider. Ottawa 1904.

Hjort, Johan, og Petersen C. G.: Kort Oversigt over de internationale Fiskeriundersøgelers Resultater. København 1905. Oktav, 53 Sider, med 10 Tavler.

Knudsen, Martin: Havets Naturlære, Hydrografi, med særligt Henblik til de danske Farvande, med 10 Billeder og 4 stentrykte Tavler. Skrifter udgivne af Kommissionen for Havundersøgelser Nr. 2. København 1905. Oktav, 41 Sider.